

Justitiedepartementet
Via e-post till ju.remissvar@regeringskansliet.se
med kopia till ju.l3@regeringskansliet.se

Mottagarens dnr Ju2026/01500

Remissvar på EU-kommissionens förslag till ändringar i tågpassagerarförordningen (COM) 2026 233 (med koppling till Passenger Package)

Sammanfattning

Region Gävleborg delar kommissionens ambition att underlätta gränsöverskridande resande med järnväg och stärka resenärernas rättigheter. Samtidigt konstaterar Region Gävleborg att Sverige redan idag har en väl fungerande nationell modell genom Resplus-samarbetet, som uppfyller de mål som kommissionens förslag syftar till att uppnå. Resplus-samarbetet omfattar dessutom fler trafikslag än de föreslagna EU-reglerna och bygger på etablerade samarbetsformer, ansvarsfördelning, biljettsystem, ersättningsrutiner och former för intäktsfördelning/clearing.

Region Gävleborg ser en risk att förslagen medför betydande administrativa, tekniska och ekonomiska konsekvenser kollektivtrafikbranschen, utan att motsvarande nytta uppstår för resenärerna i Sverige.

Region Gävleborg anser att trafik som bedrivs med stöd av trafikplikt bör undantas från förordningen. Ett sådant undantag skulle säkerställa proportionalitet och minska risken för ökade kostnader och ökad administration för svenska regioner.

Region Gävleborg ställer sig även bakom det remissvar som lämnas av bransch- och intresseorganisationen Svensk Kollektivtrafik.

Kommentarer

Förslagen utgår från en marknadsmodell som skiljer sig från svensk regional kollektivtrafik

Förslagen om multimodal bokning, tågbiljetthantering och samlingsbiljetter är i hög grad utformade utifrån en marknad med avgångs- och platsbundna tågbiljetter där varje resa kan identifieras genom ett specifikt transportavtal.

Den svenska regionala kollektivtrafiken bygger däremot i stor utsträckning på:

- zonbiljetter,
- tidsbaserade biljetter,
- geografiska giltighetsområden.

För sådana öppna biljetter utan platsbokning går det ofta inte att fastställa vilken specifik avgång som avses vid köp. Region Gävleborg anser därför att det är inte tydligt hur samlingsbiljetter, missade anslutningar och ersättningsanspråk ska kunna hanteras inom ramen för det föreslagna regelverket när resans regionala del

inte är avgångsbunden och inte har en bokad platsbiljett.

Otydlig ansvarsfördelning vid störningar utom den regionala trafikens kontroll

Förslagen syftar till att stärka resenärens rätt till ombokning, assistans, återbetalning och ersättning vid missade anslutningar. Region Gävleborg anser att det är särskilt problematiskt vid situationer där störningen orsakas av faktorer som ligger utanför den regionala trafikens kontroll. Exempel på detta kan vara brister i infrastrukturen där infrastrukturförvaltaren tar beslut som kan leda till hastighetsnedsättningar och kapacitetsbegränsningar med inställda avgångar eller förseningar som följd.

Region Gävleborg anser att det vore orimligt om en mindre regional försening skulle kunna utlösa betydande ekonomiska åtaganden avseende ombokning eller alternativa resor till internationella destinationer långt utanför den regionala trafikens geografiska och ekonomiska ansvarsområde.

Risk för komplexa regelverk och ökad administration

Redan med befintliga regelverk kan olika resenärer som reser med samma tåg omfattas av olika regler vad gäller resenärsrättigheter. Att tillföra ytterligare regler kan riskera att kräva specialistkunskaper och juridisk kompetens för att bedöma vilka rättigheter resenären omfattas av. Detta kommer att öka administrationen vid behandling av varje enskilt ärende. Region Gävleborg ser även en risk att förändringarna inte kommer att göra det enklare att förstå vilka resenärsrättigheter som gäller vid olika tillfällen, varken för resenärer eller personalen inom kollektivtrafiken.

Validering, biljettkontroll och intäktsfördelning/clearing behöver analyseras vidare

Kommissionens förslag bygger på att biljetter i större utsträckning ska kunna säljas via olika europeiska försäljningskanaler. Region Gävleborg ser positivt på ökad tillgänglighet till biljettförsäljning men konstaterar samtidigt att möjligheten att sälja en biljett måste följas av en motsvarande möjlighet att kontrollera dess giltighet. System för intäktsfördelning/clearing samt hur detta ska fungera i praktiken behöver finnas implementerat innan ett införande.

Det är idag inte tydligt:

- hur regionala biljettkontrollanter ska kunna verifiera biljetter utfärdade av utländska försäljningsplattformar,
- hur spärrar, bedrägeriförebyggandefunktioner, återköp och ändringar ska hanteras,
- hur intäktsfördelning/clearing ska ske.

Region Gävleborg anser att dessa frågor behöver klargöras innan regelverket kan

bedömas fullt ut.

Risk för betydande kostnader

Kommissionens konsekvensanalys fokuserar främst på järnvägsföretag och biljettutfärdare. Region Gävleborg bedömer dock att detta kommer medföra konsekvenser även för svenska regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM) och det är inte tydligt vem som ska finansiera nödvändiga systemanpassningar. Dessa kan sannolikt uppstå genom krav på exempelvis:

- utveckling av gränssnitt och API:er,
- tillgängliggörande av biljettdata,
- anpassning av valideringssystem,
- realtidsutbyte av störningsinformation,
- nya rutiner för intäktsfördelning/clearing.

Eftersom Sverige redan har nationella lösningar genom Samtrafiken och Resplus-samarbetet finns en risk för dubbelreglering och krav på investeringar i funktioner som redan existerar i en svensk kontext.

Resplus-samarbetet uppfyller redan syftet

Resplus-samarbetet omfattar idag:

- fler trafikslag förutom tåg,
- gemensamma resevillkor,
- etablerade anslutningsregler,
- kom-fram-garanti vid missade anslutningar,
- etablerade former för intäktsfördelning/clearing.

Region Gävleborg anser därför att Resplus-samarbetet i flera avseenden erbjuder ett mer heltäckande resenärsskydd än det föreslagna regelverket eftersom det omfattar hela kollektivtrafiksystemet och inte enbart järnvägen.

Trafik som bedrivs med stöd av trafikplikt bör undantas

Utifrån resonemang i ovan punkter anser Region Gävleborg att den trafik som bedrivs med stöd av trafikplikt bör undantas i förordningen. Offentligt finansierad trafik med samhällsuppdrag bör inte belastas med ekonomiska eller administrativa skyldigheter kopplade till internationella samlingsbiljetter, särskilt när RKM inte är mottagare av huvuddelen av biljettintäkten och inte kan kontrollera stora delar av de faktorer som orsakar störningar i järnvägssystemet. Ett sådant undantag skulle säkerställa proportionalitet, minska risken för ökad kostnad och administration för svenska regioner och samtidigt möjliggöra fortsatt utveckling av gränsöverskridande järnvägsresor inom EU.

Förebyggande åtgärder i infrastrukturen bör prioriteras

En viktig faktor för att resenärer ska känna sig trygga i kollektivtrafiken är att

resenären kan lita på att komma fram till sitt resmål i tid. En tillförlitlig kollektivtrafik har större möjlighet att ta marknadsandelar från andra trafikslag.

Många större förseningar och inställda tågavgångar orsakas av brister i infrastrukturen eller begränsningar i kapacitet på järnvägen, vilket är händelser utom trafikaktörernas och RKMs kontroll. Region Gävleborg anser därmed att det är av högre prioritet att resurser tillförs för att förebygga att störningar i tågtrafiken uppstår än att riskera att öka den ekonomiska- och administrativa bördan på kollektivtrafikbranschen genom förändrade resenärsrättigheter. Alternativt om detta sker simultant i en kombination med både infrastrukturella förbättringar och stärkta resenärsrättigheter.

Slutsats

Region Gävleborg anser att Europeiska kommissionens ambition att förbättra gränsöverskridande järnvägsresor är positiv. Samtidigt behöver regelverket i högre grad beakta länder där väl fungerande nationella samverkanslösningar redan finns, såsom det svenska Resplus-samarbetet. Samhällsekonomiskt torde det vara mer effektivt att arbeta proaktivt och förbättra de infrastrukturella bristerna i stället för att öka den ekonomiska- och administrativa bördan för kollektivtrafikbranschen.

Mot denna bakgrund är Region Gävleborgs bedömning följande:

1. Sverige bör säkerställa att Resplus-samarbetet kan fortsätta att existera,
2. en analys behöver genomföras för att säkerställa att förändringen i förordningen inte skapar ett mer komplext regelverk som försvårar för resenärer eller personalen inom kollektivtrafiken att förstå vilka resenärsrättigheter som gäller,
3. Sverige bör verka för ett tydligt undantag från förordningen för all trafik som bedrivs med stöd av trafikpliktsbeslut. Ett sådant undantag skulle säkerställa proportionalitet och minska risken för ökade kostnader och ökad administration för svenska regioner,
4. om ett undantag enligt ovan inte är möjligt bör följande omhändertas:
 - a) ansvarsfördelningen behöver förtydligas vid händelser utom RKMs kontroll såsom förseningar eller inställda avgångar som beror på brister i infrastrukturen,
 - b) förtydliganden behöver tas fram och dokumenteras gällande hur validering, biljettkontroll och intäktsfördelning/clearing ska genomföras,

- c) analys behöver genomföras gällande vilka ekonomiska- och administrativa konsekvenser de nödvändiga systemanpassningarna kommer att medföra för RKM.

Katrien Vanhaverbeke
Utvecklingsdirektör

Linda Landström
Handläggare